

การเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการชั้นเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้
แบบมีส่วนร่วมของนักศึกษาสาขาวิชาชีพครู
Enhancing Competencies of Classroom Management Using Participatory
Learning Models for Teaching Profession Students

วดาภรณ์ พูลผลอำนวย¹, สุระสิทธิ์ เขียวเขย^{2*} และ บุญลือ มีเงิน³

Wadaporn Poolpholamnoey¹, Surasit Khiaochoei^{2*} and Boonlue Meengen³

¹²³คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

¹²³Faculty of Education, Nakonratchasima College

*Corresponding author's email address: surasitk@nmc.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)

23 ธันวาคม 2568

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

17 กุมภาพันธ์ 2569

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

24 มีนาคม 2569

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบสมรรถนะการจัดการชั้นเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาชีพครู ก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 2) เพื่อประเมินความสามารถแห่งตนในการจัดการชั้นเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาชีพครู หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม กลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาสาขาวิชาชีพครู ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา GDIP531 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียน 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เนื่องจากเป็นห้องเรียนที่ผู้วิจัยรับผิดชอบสอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมการจัดการชั้นเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 2) แบบวัดสมรรถนะการจัดการชั้นเรียน 3) แบบประเมินความสามารถแห่งตนในการจัดการชั้นเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า 1) การเปรียบเทียบสมรรถนะการจัดการชั้นเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาชีพครู หลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) การประเมินความสามารถแห่งตนในการจัดการชั้นเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาชีพครู หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การเสริมสร้างสมรรถนะ การจัดการชั้นเรียน การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ABSTRACT

The purposes of this research were; 1) to compare the competencies of classroom management of teaching profession students before and after participating learning activities on a participatory learning management model, and 2) to evaluate the self-perceived classroom management competence of teaching profession students after participating in learning activities on a participatory learning approach. The target group consisted of 30 teaching profession students who enrolled in the GDIP531 course In-School Teaching Professional Experience 1 in the first semester of academic year 2025. The participants were selected through purposive sampling. The research instruments included; 1) learning activity plans for classroom management on a participatory learning management model, 2) a classroom management competency assessment, and 3) a teacher self-efficacy questionnaire in classroom management. The statistics used for analyzing data were mean, standard deviation and t-test. The results of the research revealed that; 1) the competencies of classroom management for teaching profession students after participating in learning activities on the participatory learning management model were significantly higher than before at .05 level, 2) the overall level of teacher self-efficacy in classroom management of teaching profession students after participating in learning activities on the participatory learning management model was at the highest level.

Keywords: Competencies Enhancement, Classroom Management, Participatory Learning Management

บทนำ

การจัดการชั้นเรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้ของผู้เรียน หากปราศจากการจัดการชั้นเรียนที่ดี การสอนและการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพก็จะไม่เกิดขึ้น ครูและชั้นเรียนแต่ละห้องมีลักษณะเฉพาะ ดังนั้นกลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนจึงไม่สามารถใช้ได้กับทุกสถานการณ์ (Zoque, 2023) การจัดการชั้นเรียนที่ดีและมีประสิทธิภาพอาจเป็นหนึ่งในสิ่งที่ท้าทายที่สุดสำหรับครู แต่ก็สิ่งสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งสำหรับการสอนและการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีสำหรับครูและนักเรียน ดังนั้น ทุกคนจำเป็นต้องรู้สึกปลอดภัย สบายใจ และมั่นใจ การทุ่มเทความคิด เวลา และความพยายามในการจัดการชั้นเรียนที่ดีจะส่งผลดีอย่างมากต่อครูและนักเรียน

กลยุทธ์การพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นกระบวนการบริหารจัดการชั้นเรียนในด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ด้านการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ และด้านการสร้างวินัยผู้เรียน (Bangprasert, 2020) ดังที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564) ได้กล่าวว่าการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาก็คือ การศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มุ่งดำเนินการให้บรรลุตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา อย่างไรก็ตาม จากการเตรียมการสัมมนาหลังฝึกประสบการณ์การสอนในสถานศึกษาของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาชีวเคมี คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา พบว่าปัญหาและอุปสรรคที่พบในการปฏิบัติการสอนที่พบมากที่สุดคือ “การจัดการชั้นเรียน” ทั้งในด้านการควบคุมพฤติกรรมผู้เรียน ความหลากหลายของผู้เรียน และการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ Nguyen et al. (2022) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการชั้นเรียนในสภาพแวดล้อมดิจิทัลของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย พบว่าการจัดการชั้นเรียนเป็นปัญหาหลักที่ครูพบมากที่สุด ทั้งในรูปแบบออนไลน์และไฮบริด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Waranonwanit et al. (2023) ได้ศึกษาปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่าปัญหาด้านการจัดการชั้นเรียนเป็นปัญหาสูงสุด โดยเฉพาะเรื่องการควบคุมชั้นเรียน การจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับผู้เรียน และการรักษาวินัยในชั้นเรียน

จากความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว จึงมีความสนใจนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาประยุกต์ใช้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะและเสนอแนะแนวทางการจัดการชั้นเรียนให้สอดคล้องกับกับค่านิยมของคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา ที่มุ่งผลิตบุคลากรทางการศึกษาเป็นนักปฏิบัติมืออาชีพ เชื่อมโยงชุมชนด้วยนวัตกรรมทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

วัตถุประสงค์การวิจัย

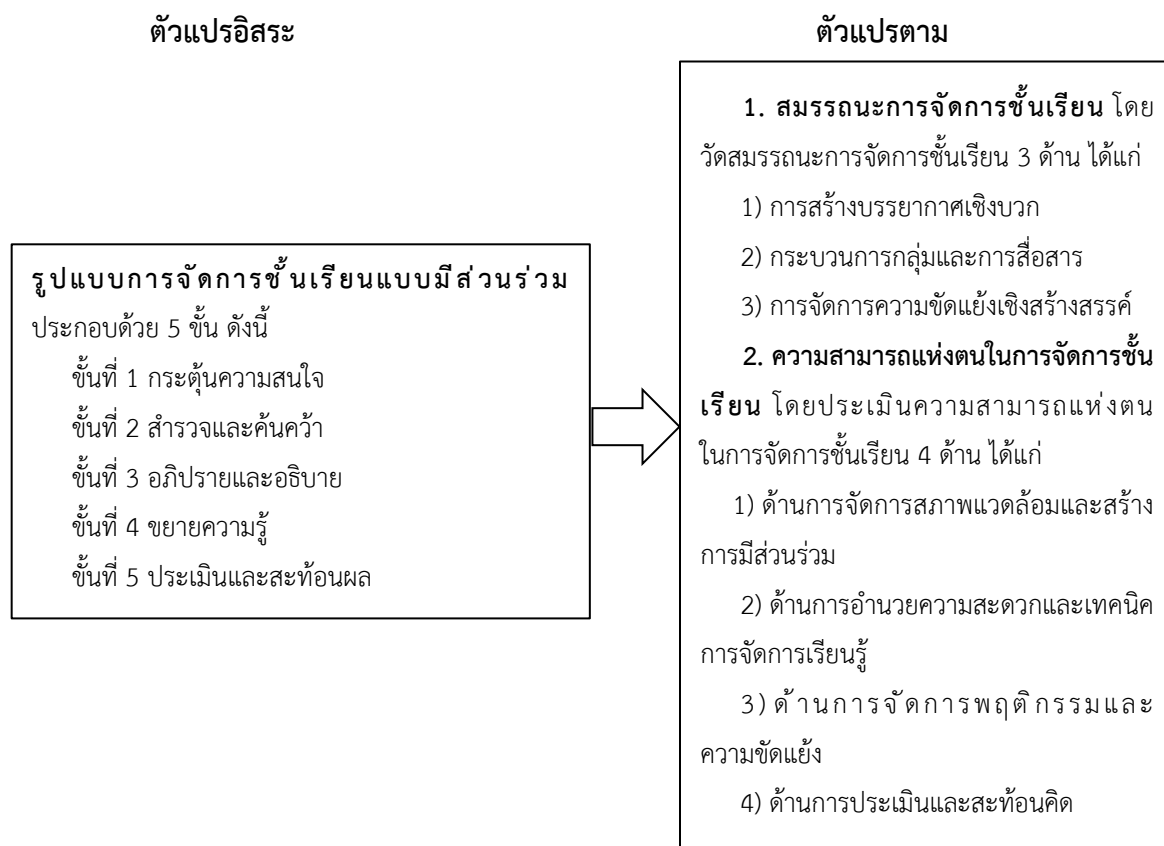
1. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะการจัดการชั้นเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาชีวเคมี ก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
2. เพื่อประเมินความสามารถแห่งตนในการจัดการชั้นเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาชีวเคมี หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

สมมติฐานการวิจัย

สมรรถนะการจัดการชั้นเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาชีวเคมี หลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการชั้นเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักศึกษาสาขาวิชาชีวเคมี” ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังรูปที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบการทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Design) เป็นแบบกลุ่มเดียว มีการวัดก่อนและหลังให้สิ่งทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) (พรณี ลีกิจวัฒน์, 2555)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 220 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา GDIP531 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียน 1 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เนื่องจากเป็นห้องเรียนที่ผู้วิจัยรับผิดชอบสอน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 3 ชุด ได้แก่

1. แผนการจัดกิจกรรมการจัดการชั้นเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จำนวน 4 แผน ๆ ละ 3 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาจากตำรา เอกสาร และการค้นคว้าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2. แบบวัดสมรรถนะการจัดการชั้นเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและได้มาจากการศึกษาวิจัย และการกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ที่สอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และมาตรฐานวิชาชีพครู เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 15 ข้อ โดยวัดสมรรถนะการจัดการชั้นเรียน 3 ด้าน ได้แก่ 1) การสร้างบรรยากาศเชิงบวก (Positive Climate) 2) กระบวนการกลุ่ม และการสื่อสาร (Group Process & Communication) และ 3) การจัดการความขัดแย้งเชิงสร้างสรรค์ ใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริค (Scoring Rubric) ดังนี้ 5 4 3 2 1 หมายถึง ดีมาก ดี พอใช้ น้อย และ น้อยมาก ตามลำดับ และใช้เกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00, 3.51-4.50, 2.51-3.50, 1.51-2.50 และ 1.00-1.50 หมายถึง มีความสามารถมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ

3. แบบประเมินความสามารถแห่งตนในการจัดการชั้นเรียน (Teacher Self-Efficacy) ตามทฤษฎีการรับรู้ความสามารถแห่งตน (Self-Efficacy) ของ Bandura (1986) ซึ่งเน้นที่ความเชื่อมั่นในศักยภาพของบุคคลอันจะส่งผลต่อพฤติกรรมจริง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 15 ข้อ โดยประเมินความสามารถแห่งตนในการจัดการชั้นเรียน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการสภาพแวดล้อม และสร้างการมีส่วนร่วม 2) ด้านการอำนวยความสะดวกและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดการพฤติกรรมและความขัดแย้ง และ 4) ด้านการประเมินและสะท้อนคิด ใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริค (Scoring Rubric) ดังนี้ 5 4 3 2 1 หมายถึง มั่นใจมากที่สุด มั่นใจมาก มั่นใจปานกลาง มั่นใจน้อย และมั่นใจน้อยที่สุด ตามลำดับ และใช้เกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00, 3.51-4.50, 2.51-3.50, 1.51-2.50 และ 1.00-1.50 หมายถึง มีความสามารถมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมการจัดการชั้นเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จำนวน 4 แผน ๆ ละ 3 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง ผู้วิจัยได้ศึกษาจากตำรา เอกสาร และการค้นคว้าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง หาคุณภาพของเครื่องมือโดยการพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนการสอนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ผลการประเมินมีค่าเฉลี่ย 4.70 (มีความเหมาะสมมากที่สุด)

2. แบบวัดสมรรถนะการจัดการชั้นเรียน ผู้วิจัยสร้างขึ้นและได้มาจากการศึกษาวิจัยและการกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ที่สอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และมาตรฐานวิชาชีพครู เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 15 ข้อ ผู้วิจัยนำเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์และปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามข้อเสนอแนะก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3. แบบประเมินความสามารถแห่งตนในการจัดการชั้นเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 15 ข้อ ผู้วิจัยนำเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ

ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์และปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามข้อเสนอแนะก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง หลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษาสาขาวิชาชีพรู คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค ทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.82

วิธีการรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1. ก่อนการทดลอง

1.1 ผู้วิจัยเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการกิจกรรมการจัดการชั้นเรียน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จำนวน 4 แผน ๆ ละ 3 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดสมรรถนะการจัดการชั้นเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 15 ข้อ และแบบประเมินความสามารถแห่งตนในการจัดการชั้นเรียน (Teacher Self-Efficacy) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 15 ข้อ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก (Scoring Rubric)

1.2 เตรียมนักศึกษาที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยเป็นนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพรู คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา GDIP531 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูระหว่างเรียน 1 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

1.3 ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดสมรรถนะการจัดการชั้นเรียน เพื่อวัดก่อนการจัดกิจกรรม แล้วตรวจให้คะแนน

2. ดำเนินการทดลอง

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการจัดการชั้นเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 4 แผน ใช้เวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ ๆ ละ 1 วัน วันละ 3 ชั่วโมง เป็นเวลา 12 ชั่วโมง (ไม่รวมการทดสอบหลังจัดกิจกรรม)

3. หลังการทดลอง

3.1 ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดสมรรถนะการจัดการชั้นเรียน เพื่อวัดหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และแบบประเมินความสามารถแห่งตนในการจัดการชั้นเรียน แล้วตรวจให้คะแนนโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก (Scoring Rubric)

3.2 ตรวจให้คะแนนและนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเปรียบเทียบกับก่อนจัดกิจกรรม เพื่อหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแบบวัดสมรรถนะการจัดการชั้นเรียน และแบบประเมินความสามารถแห่งตนในการจัดการชั้นเรียน (Teacher Self-Efficacy)

3.3 นำผลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติมาสรุปผล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติดังนี้

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนสมรรถนะการจัดการชั้นเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยใช้สถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

2. วิเคราะห์แบบประเมินความสามารถแห่งตนในการจัดการชั้นเรียน (Teacher Self-Efficacy) โดยใช้สถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้เกณฑ์การแปลความหมายดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00, 3.51-4.50, 2.51-3.50, 1.51-2.50 และ 1.00-1.50 หมายถึง มีความสามารถมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะการจัดการชั้นเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาชีพครู หลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะการจัดการชั้นเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาชีพครู ก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

สมรรถนะการจัดการชั้นเรียน	n	ก่อนจัดกิจกรรม		หลังจัดกิจกรรม		t	df	p-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
การสร้างบรรยากาศเชิงบวก	30	16.50	3.20	25.80	1.45	18.42	29	.000*
กระบวนการกลุ่มและการสื่อสาร		14.20	2.85	26.45	1.10			
การจัดการความขัดแย้งเชิงสร้างสรรค์		12.40	3.15	24.15	1.85			
รวม		14.37	3.07	25.47	1.47			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะการจัดการชั้นเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาชีพครู ก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า ก่อนจัดกิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ย 14.37 ($\bar{X} = 14.37$, S.D. = 3.07) และหลังจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบ

การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีคะแนนเฉลี่ย 25.47 ($\bar{X} = 25.47$, S.D. = 1.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูมีสมรรถนะการจัดการชั้นเรียนด้านกระบวนการกลุ่มและการสื่อสารมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 26.45 ($\bar{X} = 26.45$, S.D. = 1.10) รองลงมาคือ ด้านการสร้างบรรยากาศเชิงบวก ค่าเฉลี่ย 25.80 ($\bar{X} = 25.80$, S.D. = 1.45) และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดการความขัดแย้งเชิงสร้างสรรค์ คะแนนเฉลี่ย 24.15 ($\bar{X} = 24.15$, S.D. = 1.85) ตามลำดับ และเมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างโดยการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) พบว่าหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด

2. ผลการประเมินความสามารถแห่งตนในการจัดการชั้นเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาชีพครู หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความสามารถแห่งตนในการจัดการชั้นเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาชีพครู หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ความสามารถแห่งตนในการจัดการชั้นเรียน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
ด้านที่ 1 การจัดการสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้				
1. มั่นใจว่าสามารถสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกปลอดภัยและกล้าแสดงความคิดเห็น	4.70	0.65	มากที่สุด	1
2. สามารถจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพหรือออนไลน์ให้เอื้อต่อการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน	4.63	0.72	มากที่สุด	2
3. มีความสามารถในการดึงดูดความสนใจของผู้เรียนที่เริ่มขาดสมาธิให้กลับเข้าสู่บทเรียนได้	4.60	0.72	มากที่สุด	3
4. มั่นใจว่าสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มตามศักยภาพของตนเอง	4.63	0.72	มากที่สุด	2
รวมเฉลี่ยด้านที่ 1	4.64	0.70	มากที่สุด	1
ด้านที่ 2 การอำนวยความสะดวกการเรียนรู้และเทคนิคการสอน				
5. สามารถปรับบทบาทจาก "ผู้สอน" เป็น "ผู้อำนวยความสะดวก" (Facilitator) ได้อย่างเหมาะสม	4.63	0.72	มากที่สุด	2
6. มีความสามารถในการใช้คำถามกระตุ้นการคิดวิพากษ์ (Critical Thinking) ในวงอภิปราย	4.70	0.65	มากที่สุด	1
7. มั่นใจว่าสามารถจัดการเรียนรู้ตามวงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experience, Reflect, Concept, Apply)	4.60	0.77	มากที่สุด	3

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ความสามารถแห่งตนในการจัดการชั้นเรียน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
8. สามารถประยุกต์ใช้เครื่องมือดิจิทัล (เช่น Padlet, Mentimeter) เพื่อเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมได้	4.53	0.82	มากที่สุด	4
รวมเฉลี่ยด้านที่ 2	4.62	0.74	มากที่สุด	2
ด้านที่ 3 การจัดการพฤติกรรมและความขัดแย้ง				
9. มั่นใจว่าสามารถควบคุมชั้นเรียนโดยใช้การเสริมแรงเชิงบวกมากกว่าการลงโทษ	4.50	0.82	มาก	2
10. สามารถรับมือกับพฤติกรรมที่ทำลายของผู้เรียนได้อย่างใจเย็นและมีเหตุผล	4.50	0.82	มาก	2
11. เมื่อเกิดความเห็นต่างในชั้นเรียน สามารถช่วยให้ผู้เรียนหาข้อสรุปร่วมกันได้อย่างสร้างสรรค์	4.57	0.77	มากที่สุด	1
12. มีความสามารถในการสร้างกติกาในชั้นเรียนร่วมกับผู้เรียนเพื่อให้ทุกคนยอมรับและปฏิบัติร่วมกัน	4.57	0.80	มากที่สุด	1
รวมเฉลี่ยด้านที่ 3	4.53	0.80	มากที่สุด	4
ด้านที่ 4 การประเมินผลและการสะท้อนคิด				
13. สามารถให้ข้อมูลสะท้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้เรียนที่ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนรู้ได้ทันที	4.63	0.72	มากที่สุด	1
14. มั่นใจว่าสามารถออกแบบการประเมินผลตามสภาพจริงที่วัดทั้งทักษะและกระบวนการทำงาน	4.60	0.72	มากที่สุด	2
15. สามารถสะท้อนคิด (Self-Reflection) เพื่อวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของการสอนตนเองเพื่อพัฒนาต่อไป	4.57	0.77	มากที่สุด	3
รวมเฉลี่ยด้านที่ 4	4.60	0.74	มากที่สุด	3
รวมเฉลี่ยทุกด้าน	4.60	0.75	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินความสามารถแห่งตนในการจัดการชั้นเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาชีพครู หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูมีความสามารถแห่งตนในการจัดการชั้นเรียน ด้านการจัดการสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้มากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.70) รองลงมาคือ ด้านการอำนวยความสะดวกการเรียนรู้และเทคนิคการสอน ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.74) ด้านการประเมินผลและการสะท้อนคิด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.74) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดการพฤติกรรมและความขัดแย้ง ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.80) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะการจัดการชั้นเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาชีพครูหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด แสดงว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมช่วยเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการชั้นเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาชีพครู อาจเนื่องมาจากนักศึกษาวิชาชีพครูทุกคนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและกิจกรรม โดยเน้นการปฏิสัมพันธ์และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน ยึดหยุ่นตามบริบทและความสนใจของผู้เรียน และสร้างความมั่นใจให้ผู้เรียนรู้สึกเป็นเจ้าของความรู้ ดังนั้น สมรรถนะการจัดการชั้นเรียน จึงไม่ใช่เพียงการควบคุมระเบียบวินัย แต่คือการสร้างพื้นที่ปลอดภัยที่เอื้อต่อการสร้างองค์ความรู้ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นแกนกลาง และจากผลการวิจัยพบว่านักศึกษาวิชาชีพครูมีพัฒนาการสูงสุดในด้านกระบวนการกลุ่มและการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับธรรมชาติของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) ที่เน้นการปฏิสัมพันธ์และการทำงานเป็นทีม ขณะที่ด้านการจัดการความขัดแย้งเชิงสร้างสรรค์แม้จะมีคะแนนเริ่มต้นต่ำที่สุด แต่มีอัตราการพัฒนาที่สูงขึ้นอย่างเด่นชัดเนื่องจากผู้เรียนได้ฝึกฝนผ่านกระบวนการสะท้อนคิด (Reflect) ตามวงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ Starfish Academy (2566) ได้ให้ความเห็นว่าการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนคือการจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนเพื่อช่วยส่งเสริมให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและช่วยสร้างความสนใจใฝ่รู้ใฝ่ศึกษา ตลอดจนช่วยสร้างเสริมความมีระเบียบวินัยให้แก่ผู้เรียนให้เรียนรู้ได้อย่างมีความสุขเป็นบรรยากาศที่มีความปลอดภัยและมีความสุขของนักเรียน และเนตรคนางค์ โสภณ และคณะ (2568) ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการห้องเรียนถือเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสมดุลทั้งด้านวิชาการและสุขภาวะทางจิตใจ โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสุข ความสัมพันธ์ที่ดี และแรงจูงใจจากภายใน

2. ผลการประเมินความสามารถแห่งตนในการจัดการชั้นเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาชีพครู พบว่านักศึกษาวิชาชีพครูมีความสามารถแห่งตนหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่นักศึกษาวิชาชีพครูมีปัจจัยสนับสนุนที่เอื้อต่อความสามารถในการจัดการชั้นเรียน เช่น ปรับบทบาทจาก "ผู้สอน" (Teacher) เป็น "ผู้อำนวยความสะดวก" (Facilitator) มีการใช้เครื่องมือดิจิทัล เช่น Padlet, Mentimeter เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมแบบเรียลไทม์ และการให้ข้อมูลสะท้อนกลับที่เน้นการพัฒนามากกว่าการตัดสิน (Formative Assessment) สอดคล้องกับ พิมพาพิญ ทอกรัง (2563) ได้กล่าวถึงบทบาทครูกับการจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกในศตวรรษที่ 21 ว่า “ครู” ต้องปรับบทบาทมาเป็น “โค้ช” เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยมีครูช่วยแนะนำและช่วยออกแบบกิจกรรม การจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวก ได้แก่ ลักษณะของห้องเรียน วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนและบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกในทางจิตวิทยา ทั้งหมดล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ภัทรานิษฐ์ พรหมสุรินทร์ (2566) ได้ทำ

การวิจัยเรื่องการจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า บรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกหรือบรรยากาศชั้นเรียนที่ดีจะสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้ อยากรเรียนและเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าครูผู้สอนสามารถสร้างบรรยากาศชั้นเรียนให้เกิดขึ้นได้ ย่อมช่วยให้ผู้เรียนทุกคนรู้สึกถึงความสำคัญของตนเอง มีกำลังใจที่จะพัฒนาตนเองและรักการเรียนรู้ และเป็นผู้ที่พร้อมจะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ดังนั้นบทบาทของครูผู้สอนในการจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จที่ช่วยส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 แม้ว่าการจัดการชั้นเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและทำให้ผู้เรียนรู้สึกปลอดภัย สบายใจ และมั่นใจ แม้จะมีประโยชน์มากมาย แต่การสร้างการจัดการชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพอาจเป็นเรื่องท้าทายสำหรับทั้งครูมือใหม่ และครูที่มีประสบการณ์

1.2 ควรมีการติดตามผล (Follow-up) หลังจากนักศึกษาเรียนจบและเข้าสู่การเป็นครูบรรจุใหม่ ในช่วง 1-2 ปีแรก เพื่อประเมินว่าสมรรถนะการจัดการชั้นเรียนที่สร้างขึ้นในช่วงฝึกประสบการณ์วิชาชีพนั้น ยังคงอยู่และได้รับการพัฒนาต่อยอดหรือไม่

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในบริบท สถานศึกษาที่แตกต่างกัน เช่น โรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ห่างไกล กับโรงเรียนขนาดใหญ่ในเมือง เพื่อดู ความคงทนและข้อจำกัดของรูปแบบในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน

2.2 ควรศึกษาปัจจัยอื่นที่อาจส่งผลต่อความสำเร็จ เช่น บทบาทของครูพี่เลี้ยงหรือ วัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนที่ส่งผลต่อการจัดการชั้นเรียนของนักศึกษาวิชาชีพครูที่ปฏิบัติการสอน ในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

เนตรคนางค์ โสภณ, สติรพร เขาวนชัย, กฤตยาภรณ์ โตพิทักษ์ และ อิศักดิ์ อุปไมยอริชัย. (2568).

การจัดการห้องเรียนเชิงบวกของครู: กลไกสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. *วารสารการบริหารการปกครอง และนวัตกรรมท้องถิ่น*, 9(1), 317–338. <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2025.20>

พรณี ลีกิจวัฒน์. (2555). *วิธีการวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 8). คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง.

- พิมพ์พัญ ทองกิ่ง. (2563). บทบาทครูกับการจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 4(1), 50-59. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/cmujedu/article/view/226951>
- ภัทรานิษฐ์ พรหมสุรินทร์. (2566). การจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 9(4), 351-363. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jsa-journal/issue/view/17684>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้*. פרקหวานกราฟิค.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Prentice Hall.
- Bangprasert, C. (2020). Class management in the changing education era. *Sirindhorn Prithon Journal*, 21(2), 369-376.
- Nguyen, L. T., Kanjug, I., Lowatcharin, G. and Manakul, T. (2022). How teachers manage their classroom in the digital learning environment. *Heliyon*, 8(10), e10817.
- Starfish Academy. (25 กรกฎาคม 2566). *สร้างบรรยากาศเชิงบวกในห้องเรียนอย่างไรให้ผ่าน วPA*. <https://www.starfishlabz.com/>
- Waranonwanit, A., Pankitwanitjalearn, N., Wanla, W. and Wiwatchot, K. (2023). The study of the problems in teaching practicum. *Journal for Social Sciences Research*, 14(2), 45–62.
- Zoque, A. (2023, December 13). *8 Strategies to Establish a Positive Classroom Management System*. <https://www.teachercreatedmaterials.com/blog/8-strategies-to-establish-a-positive-classroom-management-system>